

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2023

Daniel Bajraj

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Volební participace etnických menšin na
komunální úrovni v Kosovu a Severní
Makedonii**

Bakalářská práce

Autor práce: Daniel Bajraj

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne: _____

Anotace

Předkládaná bakalářská práce systematicky zkoumá volební participaci etnických menšin v komunální politice na příkladu Kosova a Severní Makedonie. Zabývá se kontextem obou zemí, analyzuje politické a stranické systémy na komunální úrovni, etnická složení a konflikty mezi etnickými skupinami. Hlavním zaměřením je podrobná analýza volebních výsledků komunálních voleb, s důrazem na odlišnosti v municipalitách, kde etnické menšiny převažují nad místním obyvatelstvem ve srovnání s ostatními zkoumanými oblastmi. Konkrétně jsou zkoumány dvě etnické menšiny – menšina etnických Srbů v Kosovu a menšina etnických Albánců v Severní Makedonii.

Annotation

The presented bachelor's thesis systematically explores the electoral participation of ethnic minorities in municipal politics, using Kosovo and North Macedonia as case studies. It delves into the context of both countries, analyzes political and party systems at the municipal level, ethnic compositions, and conflicts between ethnic groups. The main focus is a detailed analysis of the electoral results of municipal elections, emphasizing differences in municipalities where ethnic minorities predominate over the local population compared to other examined regions. Specifically, two ethnic minorities are examined – the minority of ethnic Serbs in Kosovo and the minority of ethnic Albanians in North Macedonia.

Klíčová slova

Kosovo, Severní Makedonie, národnostní menšiny, volby, komunální politika,
volební účast

Key words

Kosovo, North Macedonia, ethnic minorities, elections, local politics, electoral
Participation

Title

Electoral participation of ethnic minorities on a local level in Kosovo and North Macedonia.

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Petru Jüptnerovi, Ph.D., za cenné rady, které mi v průběhu psaní poskytl, své rodině za nezbytnou podporu a všem respondentům za jejich otevřené odpovědi a ochotu, podílet se na výzkumu.

Seznam zkratk:	10
1. Úvod.....	11.....
1.1 Cíle studie a metodologie.....	14.....
1.2.1 Vybrané municipality.....	15.....
2. Teoretické a kontextuální zakotvení.....	16..
2.1 Etnické složení Kosova.....	16.....
2.1.1 Etnický konflikt mezi Srby a Albánci v Kosovu.....	18
2.2 Etnické složení Severní Makedonie.....	19..
2.2.1 Etnický konflikt mezi Makedonci a Albánci v Severní Makedonii	20
2.3 Politický systém na komunální úrovni v Kosovu.....	24
2.4 Politický systém na komunální úrovni v Severní Makedonii	28
2.5 Stranický systém v Kosovu a Severní Makedonii.....	31
3. Empirická část.....	33.....
3.1 Volební účast v Severní Makedonii.....	35..
3.2. Výsledky komunálních voleb v roce 2017 a 2021 v Severní Makedonii.....	35.....
3.2. Volební účast v Kosovu.....	38.....
3.2 Výsledky komunálních voleb v Kosovu v letech 2017 a 2021	39
4. Závěr.....	41.....
5. Zdroje.....	42.....

Seznam zkratek:

AA/A – Aliance pro Albánce/Alternativa

CEC – Ústřední volební komise

DA – Demokratická alternativa

DPA – Demokratická strana Albánců

DUI – Demokratická unie pro integraci

EU – Evropská unie

KFOR – Kosovské síly NATO

LDP – Liberální demokratická strana

MAAK – Makedonská aliance

MANU – Makedonská akademie věd a umění

MVK – Městské volební komise

NATO – Severoatlantická aliance

NLA – Národně osvobozenecá armáda

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

ONA – Lidová osvobozenecá armáda

OSN – Organizace spojených národů

PDPA-NDP – Strana pro demokratickou prosperitu a Národní demokratická strana

PDP – Strana pro demokratickou prosperitu

SDSM – Sociálnědemokratický svaz Makedonie

SJO – Ústřední veřejná žaloba

SKPK – Státní komise pro prevenci korupce

SVC – Státní volební komise

UÇK – Osvobozenecá armáda Kosova

UÇPMB – Učk armáda pro předělení Preševského údolí, Medveři a Bujanovace

UNMIK – Mezinárodní správa pro Kosovo

VMRO-DPMNE – Demokratická strana pro makedonskou národní jednotu

1. Úvod

Obyvatelstvo na Balkánském poloostrově bylo v období společného státu Jugoslávie etnicky velmi různorodé a stále je. Konflikt v Jugoslávii, trvající od roku 1991, odstartovaly prvotně válečné konflikty mezi jednotlivými státy, ale později se začaly objevovat střety mezi jednotlivými etnickými skupinami – tyto události vedly k rozpadu Jugoslávie. Během pouhých deseti let došlo k rozpadu na jednotlivé státy, v nichž je obyvatelstvo tvořeno početnými etnickými menšinami, které se angažují ve státní politice. Ve svém výzkumu se zaměřím na nejnižší úroveň politické reprezentace, čímž je právě komunální úroveň. Jelikož v mnoha případech těchto zemí mohou být etnické menšiny silně zastoupené, může pro ně být participace na komunální úrovni důležitější standardou než podíl na celostátní úrovni. To znamená, že volební účast etnických menšin má významný vliv na stabilitu a demokratickou kvalitu země.

Municipální struktura je rozdělená v těchto státech na opštiny a komuny (obce) Velkou roli v tomto výzkumu bude hrát velikost municipalit, kde se mohou data o volební participaci lišit v řádech desetitisíců obyvatel. V neposlední řadě, jaký mají vztah obyvatelé s představitelem municipality, protože právě tento vztah může ovlivnit participaci etnických menšin.

Etnické menšiny v Kosovu a Severní Makedonii jsou tématem, které se odvíjí už od rozpadu slavné Jugoslávie. Rozpad Jugoslávie značně ovlivnil celý Balkánský poloostrov na počátku 80. let minulého století. Po smrti Josipa Broze Tita, prezidenta Jugoslávie, se na Balkánském poloostrově stupňovalo napětí mezi etniky, což postupně vedlo k rozpadu této obrovské federace. Prohlubovala se hospodářská krize, která byla ignorována a nebyly zavedeny žádné reformy, aby jí bylo zamezeno. Mezinárodní situace a ekonomická krize se začala prolínat do společenského a politického života, prohlubovaly se sociální rozdíly mezi lidmi, a právě toto je bod, kde se začíná projevovat nacionalismus, který Tito v předchozích dekadách úspěšně potlačoval. V oblasti celé Jugoslávie postupem času vypuklo mnoho konfliktů a demonstrací, kvůli kterým se postupně rozpadla na samostatné státy.

Od roku 1966 se situace v autonomní oblasti Kosova zhoršovala, životní úroveň zde byla nejnižší na území celé Jugoslávie a po roce 1981 se prohloubil příkop mezi místními Srby a Albánci. Tehdejší politici se snažili situaci stále uklidňovat, ale tato iniciativa nevydržela dlouho kvůli neustálým protestům kosovských Srbů v Bělehradě. Slobodan Milošević

v dubnu 1987 strávil několik dní na území Kosova, přičemž informoval etnicitu Srbů, že o aktuální situaci ví, ale není možné s ní nic udělat. Zanedlouho poté se uskutečnila demonstrace Srbů a Černohorců, která byla potlačena hlavně albánskou milicí. Na začátku 90. let chtělo Kosovo následovat další republiky Jugoslávie, které se stávaly jednotlivými státy. V roce 1990 byla vyhlášena Kosovská republika jako sedmá republika SFRJ (Socialistická federativní republika Jugoslávie), získala také vlastní ústavu a o rok později byla vyhlášena nezávislost, ovšem celý tento proces byl později vyhlášen jako nelegální podle jugoslávské ústavy a Kosovo nebylo uznáno jako samostatný stát.¹

V Severní Makedonii sejevilo soužití Albánců a místních Makedonců relativně nadějně, dokázali spolu žít v „harmonii“, ale i přes to se našly chvíle a situace, které vyvolávaly citlivé debaty v politice a potyčky na ulicích. Albánci usilovali o to, aby byla uznána jejich autonomie, a aby se albánština stala druhým úředním jazykem. K eskalaci dochází během kosovské krize, při které se přestěhuje do Severní Makedonie na čtvrt milionu Albánců, což vyvolalo ekonomický úpadek v zemi a nárůst antipatie k Albáncům. Referendum Makedonie o nezávislosti se uskutečnilo 8. září 1991, kdy více než 95% obyvatelstva hlasovalo pro nezávislost – výstup z Jugoslávie, nezávislost byla vyhlášena 25. září 1991.²

Od získání samostatnosti v Kosovu jsou vztahy mezi majoritou Albánců a menšinou Srbů napjaté. V severní části Kosova se nacházejí municipality, kde je obyvatelstvo tvořeno převážně srbskou menšinou – těmito municipalitami jsou Leposavić (Leposaviq), Zubin Potok, Zvečan, Severní Mitrovice a Gračanica.

Etnické vztahy mezi Albánci a Makedonci jsou od dob Jugoslávie taktéž problematické. Po vyhlášení nezávislosti se postavení Albánců v Makedonii snížilo, což vedlo k ozbrojenému konfliktu v roce 2001. Komunální volební systém v Makedonii byl v roce 1996 kompletně přepracován a stal se signifikantní součástí procesu přechodu k demokracii. Po roce 1996 získaly municipality částečnou autonomii, která jim zaručovala volit si vlastní starosty.

Na území Severní Makedonie se vyskytuje několik municipalit, kde žije více obyvatel etnických menšin než původního obyvatelstva. K roku 2021 eviduje Severní Makedonie v

---

¹ Pirjevec, J.: Jugoslávie 1918–1992. Vznik, vývoj a rozpad Karadjordjevičovy a Titovy Jugoslávie, Nakladatelství Argo, Praha 2000, str. 414.

² Pirjevec, J.: Jugoslávie 1918–1992. Vznik, vývoj a rozpad Karadjordjevičovy a Titovy Jugoslávie, str. 417.

některých municipalitách převahu Albánského obyvatelstva nad Makedonci. V Makedonii získali Albánci dohromady 17 municipalit v komunálních volbách v roce 2021. Geograficky se vyskytují municipality s převahou etnického obyvatelstva blíže severu. Mezi nejvýznamnější menšiny, kde zvítězili Albánci, patří Kumanovo, Struga, Gostivar a Bogovinje. Tetovo bylo pro Albánce nejdůležitější municipalitou – považovali ji za největší politické a sociální centrum pro svou etnickou menšinu, ale během posledních voleb v roce 2021 o ni přišli. V Makedonii Albánci založili více politických stran, nejsignifikantnější stranou je DUI (demokratická unie pro integraci), která je favoritem mezi Albánci jak na komunální úrovni, tak i na celostátní. Volební participace etnických menšin je významným tématem ve společnosti, která se snaží zajistit rovnoprávnost všech svých občanů. Kosovo a Severní Makedonie jsou dva státy v Balkánském regionu, které se potýkají s výzvami týkajícími se zajištění participace etnických menšin v politickém procesu. V této bakalářské práci se zaměřím na volební participaci etnických menšin v Kosovu a Severní Makedonii, analyzuji faktory, které ovlivňují účast menšin v politickém procesu. Práce poskytne přehled a analýzu tohoto aktuálního tématu a bude přínosem pro všechny zainteresované subjekty, včetně politických stran, nevládních organizací a samotných občanů.

V první části práce se zaměřím na teoretickou část. Tato část práce se zaměří na kontextuální zakotvení zkoumaných států. Práce bude charakterizovat oba státy, popíše zde průběh komunálních voleb, za jakých podmínek mohou kandidovat představitelé do zastupitelstev, etnickou situaci a konflikty mezi etniky. Další část popíše stranický systém na komunální úrovni v obou zemích a podmínky kandidatury. V závěru teoretické části bude rozebrán politický systém na komunální úrovni obou těchto zemí. Druhá část práce bude empirická část, kde se zaměřím na tři municipality z Kosova a Severní Makedonie. Tato práce přiblíží dvě etnika – Srby žijící na území dnešního Kosova a Albánce žijící na území Severní Makedonie. Ve střední Evropě se daří držet společnost relativně pohromadě i přesto, že jsme každý jiný, jsme různé barvy pleti, názory, víry, orientace a mnoho dalších atributů, které nás rozdělují. Ale i přes tyto všechny rozdílnosti, přeci jen umíme žít pospolu. Co se týče Balkánského poloostrova, Kosova a Severní Makedonie, je tomu pořád trochu jinak.

Článků a výzkumů věnující se komunálním volbám, participaci a etnickým menšinám pro Kosovo a Severní Makedonii není mnoho a jsou neaktuální. Především ze strany autorů je srovnávána komunální a celostátní úroveň voleb. V roce 2022 vznikla kniha „The Routledge

Handbook of local Elections and Voting in Europe“, která popisuje procesy komunálních voleb ve 40 zemích Evropy, kde je zahrnuto jak Kosovo, tak Severní Makedonie. V knize mají svou samostatnou kapitolu, kterou vede příslušný expert, ale neobsahují výsledky ani srovnání výsledků volebních období. Expertem pro Kosovo je profesor Memet Memeti a pro Makedonii profesor Islam Jusufi. Autoři píšící o Kosovu a Makedonii, také vyzdvihují, že v těchto mladých demokraciích je trendem, že volební participace na komunální úrovni převyšuje tu celostátní. Proto jsem věnoval spíše pozornost pracím, které se zabývají stejným výzkumem, ale jinými zeměmi. Například Jaroslav Kruml, se svou diplomovou prací z roku 2013 „Komunální volby v České republice a v Bavorsku“. Uvedl jsem pouze jednu, jelikož by tento seznam mohl být prakticky nekonečný.

1.1 Cíle studie a metodologie

Cílem této práce je zjistit, jaká jsou specifika volební participace etnických menšin na komunální úrovni v Kosovu a Severní Makedonii. Pro dosažení cíle této práce bude použita kvantitativní metoda výzkumu. Konkrétně se jedná o vícepřípadovou studii, která umožní srovnání volební participace etnických menšin v Kosovu a Severní Makedonii. Tato metoda umožňuje detailně prozkoumat specifické situace a porovnat je s jinými podobnými případy. Tím se snižuje riziko zkreslení výsledků vlivem faktorů, které by mohly být specifické jen pro jeden případ. Gerring zdůrazňuje, že vícepřípadová studie musí být provedena s pečlivým výběrem případů a s dobrou kvalitou dat.

V rámci tohoto akademického výzkumu bude prováděna komparativní analýza volební participace Srbů v Kosovu a Albánců v Severní Makedonii. V případě Srbů v Kosovu bude důraz kladen na pochopení, jak etnické napětí a historický vývoj ovlivňují jejich politickou angažovanost. V případě albánské populace v Severní Makedonii bude zkoumána volební účast v kontextu jejich etnické identity a vztahu s původními Makedonci. Tato studie má za cíl poskytnout pohled na politické chování těchto skupin a přispět k porozumění vztahů v regionu mezi etnickými menšinami.

Pro výzkum volební participace etnických menšin v Kosovu a Severní Makedonii budou zvoleny tři municipality, kde převažují etnické menšiny nad původním obyvatelstvem. Tento výběr byl zvolen z důvodu, že v těchto municipalitách jsou etnické menšiny nejvýrazněji zastoupeny, a mají tak největší vliv na výsledky voleb. Výběr municipalit bude založen na

demografických a statistických údajích. Tyto údaje budou získány z oficiálních statistických zdrojů a z veřejných databází. Výběr municipalit, kde převažují etnické menšiny nad původním obyvatelstvem, umožní získat relevantní data o volební participaci etnických menšin. Tento výběr municipalit by mohl poskytnout poznatky o volebních preferencích etnických menšin v Kosovu a Severní Makedonii a umožnit lepší porozumění faktorům, které ovlivňují jejich volební účast a zastoupení v politických strukturách.

Po vybrání municipalit začnu shromažďovat data. Jak Kosovo, tak Severní Makedonie mají portály, kde evidují své volební výsledky, jak komunální, tak parlamentní, proto budu čerpat hlavně z těchto míst. Co už na těchto portálech není, tak jsou například etnická složení obyvatelstev, ovšem tyto data se dají najít jinde. Problém může nastat u toho, že tyto data nemusí být vůbec relevantní, například u Severní Makedonie se stávalo před lety to, že kolem větších municipalit se nacházelo pár vesnic, které nespádaly pod žádnou municipalitu, a tak jednoduše došlo ke sloučení k municipalitě. Toto může zkreslovat lehce data, ale musí se také brát v potaz to, že v tomto výzkumu nejde o to, kde žije kolik obyvatel z dané etnické menšiny, ale o výsledky komunálních voleb a ty právě přesné jsou.

Dalším krokem bude analýza shromážděných dat. Zaměřím se na porovnání volební účasti u komunálních voleb ve vybraných municipalitách. Konkrétně budu porovnávat volební účast ve vybraných municipalitách s celostátní úrovní volební účasti Kosova a Severní Makedonie.

A na závěr si vysvětlíme, čeho jsme tímto výzkumem dosáhli, zda existuje nějaká korelace mezi vyšším podílem etnických menšin a změnami ve volební účasti a porovnám, jak se účast v etnicky diverzifikovaných municipalitách liší od celostátního průměru.

1.2.1 Vybrané municipality

Při výběru municipalit jsem se podíval na mapu nejdříve Kosova a později Severní Makedonie. Při prvním pohledu jsem se podíval na municipality, které sousedí se Srbskem, což by odpovídalo tomu, že v těchto municipalitách bude žít více etnických Srbů než místních Kosovských Albánců. Municipality, které jsem vybral – Severní Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok. Tyto municipality jsou blízko u sebe, nachází se na severu Kosova a ani jedna z nich nemá více než 50 000 obyvatel.

Severní Mitrovica je municipalita s přibližně 30 000 obyvateli, kde dominuje srbské etnické složení tvořící 93 %, zatímco Albánci tvoří 7 %.³

V Zvečanu, který má populaci 17 000 obyvatel, tvoří Srbové 97 % populace, Albánci 2 % a ostatní etnické skupiny 1 %.⁴

Zubin Potok, s celkovým počtem 15 200 obyvatel, má etnické složení, ve kterém Srbové představují 90 % a Albánci 10 %.⁵

U Severní Makedonie jsem se pokoušel také vybrat municipality, které spolu sousedí, nebo jsou maximálně o jednu municipalitu odděleny. Vybral jsem následovně – Tetovo, Gostivar a Kičevo.

Tetovo, město s populací 85 000 obyvatel, je etnicky rozmanité, přičemž 75 % obyvatelstva tvoří Albánci, 19 % Makedonci a zbylých 6 % jsou další etnické skupiny.⁶

V Gostivaru, s celkovou populací 81 000 lidí, je etnické rozdělení následující: 60 % Albánci, 25 % Makedonci a 15 % ostatní.

Kičevo má populace 56 000 obyvatel, z nichž 51 % jsou Albánci a 43 % Makedonci.

2. Teoretické a kontextuální zakotvení

2.1 Etnické složení Kosova

Podle dat z lidového a bytového sčítání obyvatelstva v roce 2011 mělo Kosovo 1 739 825 obyvatel, včetně severního Kosova, a mělo následující etnické složení: 92,2 % Albánci, 1,5% Srbové, 1,6 % Bosňáci, 0,6 % Gorani, 0,5 % Romové, 0,6 % Egypťané, 0,9 % Aškali, 1,1 % Turci a 0,6 % 'Ostatní' nebo 'Neuvedeno'.⁷

Srbové žijící v severním Kosovu jsou zrovna tou etnicitou, která nemá zájem se integrovat do fungování Kosova. Naopak Srbové žijící v jiných částech země jsou více kooperativní a začali se integrovat do nové reality v Kosovu. Ve 3 náboženstvích: islámu, pravoslaví a katolictví, dlouho existovalo společné soužití v Kosovu. Velká většina kosovských Albánců se považuje,

---

³ KQZ. "Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në viUn 2017." Kosovo Central ElecUon Commission.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ SEC. "Lokalni Izbori 2017." State ElecUon Commission of North Macedonia.

⁷ Komisioni Qendror i Zgjedhjeve (KQZ). (2017). Zgjedhjet për Kuvendin e Kosovës 2017.

alespoň nominálně, za muslimy. Menšina, asi 60 000, je katolická. Většina kosovských Srbů, i těch, kteří nejsou aktivně věřící, považuje pravoslaví za důležitou součást své národní identity. Nicméně navzdory této zásadní dělbě náboženských aktivit podle etnických linií nelze říci, že by náboženství samo o sobě bylo důležitým přispívajícím faktorem konfliktu mezi Srby a Albánci.⁸

Republika Kosovo a Republika Severní Makedonie byly částmi bývalé Jugoslávské federace. Avšak navzdory tomu, že byly součástí státu Jugoslávie, Albánci a Makedonci nezapomněli na svou národní identitu. Na rozdíl od Severní Makedonie, která získala nezávislost v roce 1991, má Kosovo odlišnou historii od všech západobalkánských zemí. Mělo odlišný status od ostatních republik bývalé Jugoslávské federace a bylo poslední, kdo získal nezávislost.⁹

V Kosovu byly vztahy mezi místní albánskou menšinou a dominantními Srby, kteří tvořili numerickou menšinu v Kosovu, ale politickou většinu v tehdejší Jugoslávii, poznamenány násilím po celá devadesátá léta. Vláda systematicky potlačovala kosovské Albánce, kteří vyhlásili nezávislost, organizovali paralelní instituce a zahájili nenásilný odpor. V letech 1998–1999 eskaloval konflikt na vnitřní válečné střety a intervenci NATO, porážku srbské vlády a nové období v politickém vývoji Kosova charakterizované vládou UNMIK (Mezinárodní správa pro Kosovo) a přítomností mírových sil NATO. Během poválečného období došlo ke změně postavení skupiny. Albánci se stali politickou většinou v Kosovu a Srbové politickou menšinou.

Proces stanovení konečného statusu Kosova byl velmi obtížný. V letech po válce se mezinárodní jednání a méně formální mediace ukázaly jako neúspěšné v řešení statusu Kosova. "Násilné etnické nepokoje v březnu 2004 přiměly mezinárodní společenství k posílení těchto úsilí"¹¹. Po 15 kolech jednání mezi delegacemi Kosova a Srbska, která měla najít politické řešení statusu Kosova, dne 10. března 2007 předložil zvláštní vyslanec generálního tajemníka OSN Martti Ahtisaari komplexní návrh na uspořádání statusu Kosova. Kosovo by vyhlásilo dohledem řízenou nezávislost, ale muselo souhlasit s provedením

---

⁸ PELIKÁN, Jan-HAVLÍKOVÁ, Lubomíra-TEJCHMAN, Miroslav. Dějiny Srbska. Praha, 2005, str. 474.

⁹ Tamtéž str. 475.

¹⁰ Weitz, R. (2011). War and Governance: International Security in a Changing World Order. Santa Barbara: Praeger.

Ahtisaariho balíčku, nebo jej alespoň začlenit do svého právního řádu¹². Ke konci prosince 2007 nebylo možné najít řešení konečného statusu Kosova ze strany Evropské unie, Spojených států a Ruska. Nicméně 17. února 2008 slavnostně prohlásili zástupci lidu Kosova nezávislost Kosova¹³. V červnu 2008, když nabyla účinnosti ústava Kosova, zároveň Srbové v severním Kosovu založili paralelní vládní instituce. Dřívější rozpory mezi srbským a albánským obyvatelstvem v poválečném období 1998–1999 se ještě zvětšily. Nedůvěra se prohloubila navzdory přítomnosti mezinárodního faktoru a jejich mírových úsilí. Otázka statusu a odlišné perspektivy minulosti a společné budoucnosti znesnadňovaly spolužití v nové realitě. Dominantní komunity, Albánci a Srbové, s podporou mezinárodních institucí musely budovat společnou budoucnost s dalšími menšinami v Kosovu.

2.1.1 Etnický konflikt mezi Srby a Albánci v Kosovu

Milošević, nástupce Tita, si byl vědom obtížné situace a představoval si tři možné scénáře.

První z nich zahrnoval možnost, že etničtí Albánci zůstanou v Kosovu, ale s vlastní nezávislou vládou mimo území Srbska a federace. Druhý scénář předpokládal rozdělení Kosova podle etnických hranic, s částí připadající Srbsku a druhou částí s albánskou většinou, která by získala nezávislost a vystoupila z federace. Třetí možnost, která by udržela Kosovo v rámci Srbska, ale bez kosovských Albánců, byla nejvíce v souladu s Miloševićovými představami.¹⁴

Miloševićův režim začal potlačovat veškeré ozbrojené projevy odporu, a koncem února 1998 zahájil koordinovaný útok na několik kosovských vesnic s podporou policie a paramilitárních jednotek. Cílem bylo úplné vyhlazení UÇK (Osvobozenecká armáda Kosova) a masové vyhnání etnických Albánců z Kosova. Tato etnická čištění byla strategií srbského nacionalismu, kde byli obyvatelé vyháněni z domovů, muži byli zastřeleni nebo předvedeni k výslechům, a ženy s dětmi byly nuceny opustit své domovy.

---

¹² Judah, T. (2008). Kosovo: What Everyone Needs to Know? Oxford; New York: Oxford University Press.

¹³ Halili, Z. (2018). State Building Challenges and the European Integration Process: The Kosovo Case. Eastern European Journal of Regional Studies, 4(2), 4–17.

¹⁴ ŠTĚPÁNEK, Václav. Jugoslávie-Srbsko-Kosovo: Kosovská otázka ve 20.století. Brno, 2011, str. 96-97.

OSN nevyvinulo účinné kroky k nucení Miloševiče k dodržování lidských práv a obnovení autonomie Kosova. Miloševič vnímal Kosovo jako nedílnou součást Srbska a domníval se, že se mu nedostane většího odporu ve svém postupu.

V reakci na eskalaci napětí v Kosovu změnilo Spojené státy a Kontaktní skupina pro bývalou Jugoslávii svou politiku, zpřísnily sankce vůči Srbsku a vyhrožovaly vzdušnými útoky, pokud Miloševič nepřestane s etnickými čistkami. Miloševič nakonec ustoupil a podepsal dohodu o snížení počtu srbských vojenských sil v Kosovu, návratu uprchlíků a přítomnosti mezinárodních pozorovatelů.¹⁵

Nicméně tato dohoda nepřinesla zásadní průlom ve vztazích mezi Srbskem a Albánci v Kosovu. Neřešila otázku možné nezávislosti Kosova ani průběh jednání mezi konfliktními stranami. Boje pokračovaly v prosinci 1998, kdy UÇK odmítla dohodu, která byla uzavřena bez jejich účasti, a Miloševič odmítl kompromis. Opět se rozhořely ozbrojené střety a srbské síly pokračovaly v etnických čistkách.¹⁶

2.2 Etnické složení Severní Makedonie

Republika Severní Makedonie získala nezávislost klidnou cestou, odmítajíc se účastnit válek, které probíhaly v bývalé Jugoslávii. Nicméně během období přechodu a stavebního procesu státu se objevily politické, ekonomické a etnické neshody. V Severní Makedonii byly interakce mezi makedonskou většinou a albánskou menšinou pravidelně napjaté. Albánci byli zastoupeni v parlamentu již od roku 1990 a od roku 1992 patřili do vládních koalic, ale jejich požadavky být konstitučním národem státu byly neustále ignorovány¹⁷. Tyto napětí vyvrcholily na začátku roku 2001 ozbrojeným povstáním etnických Albánců proti ústavnímu pořádku Makedonie, které skončilo politickým řešením podepsáním Ohridské dohody. Po následném poklesu interetnického násilí se Republika Severní Makedonie stala kandidátem na členství v EU. Podle posledního sčítání lidu v roce 2002 měla celková populace Severní Makedonie 2 022 547 obyvatel a měla následující etnické složení: 64,2 % Makedonci, 25,2 % Albánci, 3,9 % Turci, 2,7 % Romové, 1,8 % Srbové, 0,8 % Bosňáci, 0,5 % Arumuni, a 0,9 %

---

¹⁵ ŠTĚPÁNEK, Václav. Jugoslávie-Srbsko-Kosovo: Kosovská otázka ve 20.stolet. Brno, 2011, str. 96-97.

¹⁶ ŠTĚPÁNEK, Václav. Jugoslávie-Srbsko-Kosovo: Kosovská otázka ve 20.stolet. Brno, 2011, str. 79.

¹⁷ Koinova, M. (2013). Ethnonationalist conflict in postcommunist states: varieties of governance in Bulgaria, Macedonia, and Kosovo. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

ostatní / neuvedeno.¹⁸ Největší etnickou skupinou byli Makedonci. Druhou největší skupinou jsou Albánci, kteří jsou koncentrováni na severozápadní části země. Odhaduje se, že romská populace dosahuje až 260 000. Až 65 % populace následuje pravoslavné křesťanství, přičemž většina patří k Makedonské pravoslavné církvi. Ostatní křesťanské denominace tvoří 0,4 % populace. Muslimové tvoří 33 % populace. Makedonie má 5. nejvyšší podíl muslimů v Evropě. Většina muslimů v zemi jsou Turci, Romové nebo Albánci, ačkoliv existuje malý počet makedonských muslimů¹⁹. Ústavní a právní postavení národnostních menšin v Kosovu a Republice Severní Makedonie Jednou z charakteristik demokracie je 'Vedení většiny a respekt k menšinám'. Ve všech opravdových demokraciích dnes je vláda většiny, jak podporována, tak omezena nejvyšším zákonem ústavy, která chrání práva jednotlivců. Kosovo a Republika Severní Makedonie jako dvě nové demokratické státy zvolily kladný přístup k národnostním menšinám. Ústava Republiky Kosovo poskytuje určité záruky pro komunity žijící na jejím území. Samotný proces stanovení statusu, ale také události, které předcházely konečnému statusu Kosova, vnutily relativně privilegovanou pozici komunit. Ústava Kosova používá termín 'komunity a jejich členové' z odlišného hlediska, tyto komunity znamenají 'národnostní menšiny'²⁰.

2.2.1 Etnický konflikt mezi Makedonci a Albánci v Severní Makedonii

Národně osvobozenecá armáda (NLA) zahájila svou činnost v příhraniční oblasti s Kosovem na začátku roku 2001, kdy došlo k potyčkám s hraniční policií a útokům na policejní stanice. Vznik NLA pravděpodobně spadá do roku 1999 během mezeitnické krize, ačkoliv se plně konsolidovala až v roce 2000, aby následně na začátku roku 2001 zahájila ofenzívu.²¹

Makedonské úřady odmítly NLA akceptovat od samého začátku, věřily, že NLA je pouze pokračovatelem Kosovské osvobozenecé armády (UÇK) a má málo společného se zájmy makedonských Albánců. Duchovním otcem NLA byl Fazli Veliu, šedesátiletý bývalý učitel žijící ve Švýcarsku, mj. strýc Ali Ahmetiho, politického mluvčího a vůdce NLA. Sílu armády

---

¹⁸ sec.mk

¹⁹ Přemysl Rosůlek, Albánci a Makedonská republika (1991–2014) (Praha: Libri, 2015), 77

²⁰ Bajrami, A. (2011). Sistemi Kushtetuesi Republikës së Kosovës. PrishUnë: Kolegji AAB.

²¹ Rosůlek, Přemysl: Albanians in the republic of Macedonia (1991-2001) Could the exempt to create a MulUethnic Society Succeed?, in: PerspecUves 17/2001.

odhadovali experti na 2000-3000 mužů; NLA se skládala z bývalých bojovníků UÇK z Kosova a makedonských Albánců, členů UÇPMB, veteránů bosenské války a mudžáhedínů přítomných na Balkáně.²² NLA tvrdila, že 80 % jejich členů pochází z Republiky Severní Makedonie. Existuje i teorie o "přesunu" UÇK z Kosova do Severní Makedonie, která má své opodstatnění.

Přestože NLA měla omezenou podporu obyvatelstva, albánská veřejnost souhlasila s cíli NLA, ale nesouhlasila s metodami, které používala k dosažení svých cílů. Hlavní albánské strany PDP a DPA odmítly podpořit postupy NLA při prosazování práv albánské menšiny v Severní Makedonii. Kritiku zaznamenali i od představitelů kosovských Albánců, kteří vyzvali NLA k odložení zbraní. NLA měla podporu pouze od nově vzniklé Národní demokratické strany (NDP), která se prezentovala jako ostře nacionalistická a podporovala federalizaci.²³

NLA nebyla jednotná, s hlavním proudem vedeným Ali Ahmetim, který neusiloval o rozbití Severní Makedonie, ale bojoval za větší práva albánské populace, uznání Tetovské univerzity a albánštiny jako druhého oficiálního jazyka. Menší frakce NLA se pohybovaly na spektru od federalizace po koncept Velké Albánie. Vedení NLA se snažilo získat legitimitu tím, že přijalo politickou agendu obhajoby práv Albánců v Severní Makedonii. V mezinárodním kontextu však NLA nenašla takovou podporu jako UÇK v Kosovu po pádu Miloševiće, což vedlo k jejímu označení za teroristickou organizaci. Postupem času však mezinárodní společenství přehodnotilo svůj postoj a NLA byla nakonec tolerována.²⁴

Během března došlo k přesunu bojů do oblasti kolem Tetova, kde makedonské ozbrojené síly nasadily těžkou techniku v boji proti Národně osvobozené armádě (NLA). I přesto, že bylo krátkodobě dosaženo vytlačení partyzánských sil do horských oblastí, dobře vycvičená a vyzbrojená makedonská armáda čelila výzvě boje s albánskými partyzány s omezenými šancemi na úspěch.²⁵

---

²² Osvobozené armády Preševa, Medvedje a Bujanovce; Ushtria Çlirimtare e Preshevës, Medvegjës dhe Bujanovcit

²³ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str.187.

²⁴ Tamtéž str. 188.

²⁵ Tamtéž str. 189.

V následující vlně se ozbrojenci dostali až do oblasti kolem Kumanova. NLA, která si zakládala základny v albánských vesnicích, přispívala k radikalizaci albánské populace. Současně se zvyšoval počet útoků ze strany Makedonců namířených proti albánským obchodům. V důsledku probíhajících bojů byli jak Albánci, tak Makedonci nuceni opustit své domovy. Vedle toho docházelo k formování dobrovolnických jednotek makedonské domobrany.²⁶

Tento vývoj v konfliktu vyvolal komplexní dynamiku, která vedla k eskalaci násilí a etnické napětí. Politologická terminologie nám umožňuje zkoumat vliv partyzánských aktivit na radikalizaci obyvatelstva a na formování dobrovolnických sil v rámci makedonské domobrany. Tato událost má výrazný dopad na sociální a politickou strukturu regionu, neboť vedla k nuceným migracím a vzrůstajícím napětím mezi etnickými skupinami.²⁷

Dne 13. května byla do vlády národní jednoty začleněna politická uskupení VMRO-DPMNE, SDSM, DA, LDP (Liberální demokratická strana) a albánské strany PDP a DPA. Ljupčo Georgievski zůstal v čele vlády, přičemž ministrem vnitra z VMRO-DPMNE byl Ljube Boškovski. Oba významně podporovali vojenské řešení, na rozdíl od lídra SDSM Branka Crvenkovského a prezidenta Trajkovského. Albánské strany ve vládě národní jednoty usilovaly o dialog s povstalci, kteří v dubnu formulovali své požadavky. Albánští politici byli také motivováni snahou získat přízeň mezinárodního společenství. Ljupčo Georgievski s Ljube Boškovskim, prosazujícími protizápadní postoj a neústupnou vojenskou akci, vyvolávali vášně mezi slovanským obyvatelstvem RM. Na rozdíl od prezidenta Trajkovského se však všechny politické strany, i přes hrozbu občanské války, soustředily spíše na předvolební kampaň.²⁸

Dialog mezi stranami ve vládě probíhal s velkou rezervou, často až pod tlakem NLA nebo mezinárodního společenství. Makedonští i albánští představitelé se v této fázi jednání snažili adoptovat vyčkávací postoj a získat co nejlepší vyjednávací pozici pro následné rozhovory.²⁹

---

²⁶ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str. 216.

²⁷ Tamtéž str. 217.

²⁸ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str. 234. 56PELIKÁN, Jan-HAVLÍKOVÁ, Lubomíra-TEJCHMAN, Miroslav. Dějiny Srbska

²⁹ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str. 255.

Průlom v jednání o začátku mírového procesu nastal prostřednictvím Roberta Forwicka, vyjednavče za OBSE, který nezávisle na své mateřské organizaci svolal zástupce NLA, DPA a PDP do Prizrenu dne 22. května s cílem jednat o kompromisu. V tzv. Prizrenské deklaraci se účastníci dohodli na plánu demilitarizace výměnou za amnestii pro příslušníky NLA a jejich integraci do policejních a armádních struktur v oblastech s albánskou většinou. Požadavky NLA zůstaly nezměněny, stejně tak závazek neporušit jednotu RM. Účastníci setkání zdůraznili potřebu zajištění proporcionálního obsazení státních úřadů, posílení pravomocí místní samosprávy a dosažení konsensuálního rozhodování v parlamentu v otázkách týkajících se práv menšin.³⁰

Toto jednostranné uznání NLA jako partnera v jednání bylo kritizováno nejen ze strany makedonských politických subjektů, pro něž byla dohoda nepřijatelná, ale i ze strany Západu, který nadále považoval NLA za zločince a vrahy. Forwickova iniciativa byla odsouzena a následně byl v roli vyjednavče nahrazen Maxem van der Stoelem. To však nezměnilo fakt, že byl položen základ pro akceptaci NLA jako partnera v nadcházejícím politickém řešení.³¹

Prizrenská deklarace přinesla částečné obnovení relevance albánským politickým stranám a získání podpory obyvatelstva, která během konfliktu upřela pozornost převážně na NLA. Po skončení konfliktu se politické strany snažily získat co nejvíce bývalých povstalců do svých řad, zatímco NLA našla v politických stranách partnera pro vedoucí úlohu v mírových jednáních.³²

Prizrenská deklarace nevyhnutelně vyvolala radikalizaci na straně Makedonie. Zatímco Trajkovski nakonec toleroval některé závěry setkání v Prizrenu jako předmět diskuse, Ljupčo Georgievski a jeho spojenec Ljube Boškovski představili nový plán, jehož jádrem byl návrh Makedonské akademie věd a umění (MANU) na výměnu obyvatelstva a území s Albánií, což by znamenalo rozdělení a překreslení hranic současné Severní Makedonie. Premiér se odmítl dále účastnit jednání s mezinárodním společenstvím o jiném řešení.³³

---

³⁰ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str. 255.

³¹ Tamtéž str. 256.

³² Tamtéž str. 257.

³³ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str. 260

Z perspektivy Severní Makedonie byla situace 25. června vnímána jako problematická, když vojáci USA z jednotek KFOR evakovali vojáky NLA z Aračinova a ponechali jim jejich zbraně. Tento den byl ve Skopji také svědkem rozsáhlých demonstrací před parlamentem, který byl dokonce obsazen rozrušeným davem, což vedlo k rabování majetku Albánců. Príměří, které bylo zprostředkováno 5. července, umožnilo zahájení oficiálních jednání. Makedonskou stranu bylo třeba přesvědčit, že odzbrojování NLA začne až po dojednání a podepsání konečné dohody.³⁴

2.3 Politický systém na komunální úrovni v Kosovu

Komunální volby se konají každé čtyři roky na volbu starostů a členů místních shromáždění.

Starostové 38 obcí jsou voleni přímo voliči obce v systému dvoukolové většinové volby. Členové místních shromáždění jsou voleni podle systému proporcionálního zastoupení s otevřenými seznamy, kde voliči hlasují pro jednu politickou entitu a mohou označit jednoho preferenčního kandidáta ze seznamu kromě lídra seznamu, který automaticky získává hlasy pro politickou entitu.³⁵

Starosta obce má jako orgán právo vydávat rozhodnutí a nařízení v rámci svých kompetencí, zatímco obecní shromáždění má právo vydávat: Statut obce; pracovní řád; obecní předpisy a další akty nezbytné pro fungování obce. Obec má právo spravovat svůj majetek a záležitosti majetku obce, přičemž způsob správy majetku je upraven zvláštním zákonem, a to Zákonem o výměně a využívání trvalého majetku obce.³⁶

Starosta obce je výkonným představitelem v příslušné obci, voleným přímými volbami na čtyřletý mandát. Každý kandidát na starostu je přímo volen voliči zapsanými k volbám v obci, kde se konají volby na starostu. Kandidát se stane starostou, pokud získá více než 50 % plus jeden hlas z celkového počtu platných hlasů odevzdaných v této obci. Pokud žádný z kandidátů nezíská více než 50 % plus jeden hlas z celkového počtu platných hlasů odevzdaných v této obci, Volební komise organizuje druhé kolo voleb mezi dvěma kandidáty,

---

³⁴ RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. Dějiny Makedonie. Praha, 2003, str. 261

³⁵ Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 4.1

³⁶ Ligji Nr.03/L-072 për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, neni 4.

kteří obdrželi nejvíce platných hlasů. Druhé kolo voleb se koná v neděli, čtyři týdny po prvním kole. Kandidát, který obdrží nejvíce hlasů, je považován za vítěze druhého kola.³⁷

Městské zastupitelstvo je nejvyšším orgánem v rámci města, který je přímo volen občany příslušného města. Mandát členů městského zastupitelstva trvá čtyři roky. Volby do městského zastupitelstva se konají každé čtyři roky. Volby nemohou být uskutečněny dříve než 60 dní před koncem mandátu, ale ne později než 30 dní po skončení mandátu městského zastupitelstva. V případě rozpuštění městského zastupitelstva jsou předčasné místní volby vyhlášeny prezidentem nejpozději deset dní po rozpuštění. Právo kandidovat na člena městského zastupitelstva mají všichni občané města, kteří dosáhli věku osmnácti let a splňují podmínky pro vykonávání aktivního volebního práva podle Zákona o všeobecných volbách. Politická subjekt předkládá seznam kandidátů do městského zastupitelstva k certifikaci s ohledem na počet členů městského zastupitelstva a pohlavní kvótu. Při každém městském zastupitelstvu se rozdělení mandátů provádí s ohledem na celkový počet členů příslušného městského zastupitelstva.³⁸

Podle Ústavy obec představuje základní jednotku místní samosprávy, skládající se z konkrétního území a komunity občanů. To znamená, že aby obec fungovala efektivně, potřebuje komunitu občanů žijících na určeném správním území, které je stanoveno zákonem, například Zákonem o hranicích obcí.³⁹

Obec má právní postavení právnické osoby s právem žalovat a být žalována, spravovat majetek, uzavírat smlouvy, a dokonce zaměstnávat zaměstnance, jednající jako právnická osoba. Kromě území a obyvatel v rámci určitého území má obec také své symboly, které jsou stanoveny, schváleny a změněny shromážděním obce dvoutřetinovou většinou.⁴⁰

Obec má své orgány, které fungují v souladu se zákonem a mají právo vydávat konkrétní akty. Všechny obecní akty vydávané jejími orgány musí být v souladu se systémem ústavy a zákony Republiky Kosovo. Hlavními orgány obce jsou shromáždění a starosta. Orgány obce

---

³⁷ Ligji Nr.03/L-072 për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, neni 7.2.

³⁸ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 5 (2).

³⁹ Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 9 dhe Ligji Nr.02/L-37 për Përdorimin e Gjuhëve, neni 12 dhe 13

⁴⁰ Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 56.

jsou zastupitelstvo a starosta obce, které fungují na základě platných zákonů a podzákonných předpisů příslušného ministerstva pro místní samosprávu. Činnost orgánů obce upravuje také statut příslušné obce.⁴¹

Zákon o místní samosprávě neomezuje znovuzvolení starosty na další období.

Mandát starosty může skončit předčasně v několika specifických případech. K předčasnému ukončení mandátu dochází, pokud starosta zemře nebo rezignuje na svou funkci. Dalším důvodem může být změna bydliště starosty do jiné obce. Mandát také končí, pokud starosta nepřijde do práce bez udání důvodu po dobu delší než jeden měsíc, nebo je odvolán z funkce v souladu se zákonem. Dále může být mandát ukončen konečným soudním rozhodnutím, které starostu zbaví právní způsobilosti, nebo v případě, že je starosta odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu šesti měsíců nebo déle. Pokud nedojde k žádnému z těchto případů, mandát starosty končí po uplynutí čtyřletého období. Počet křesel v místních shromážděních je proporcionální k počtu obyvatel v obci a pohybuje se od 15 do 41, s výjimkou Prištiny, která má 51 křesel. Genderová kvóta minimálně 30 % pro méně zastoupený pohlaví platí jak pro certifikaci politických entit, tak pro rozdělení křesel v místních shromážděních a v Kosovském shromáždění.⁴²

Odkazujíc se na výše uvedené určení, je zřejmé, že počet členů městských shromáždění je založen na počtu občanů v teritoriu příslušné obce. To znamená, že městské shromáždění může mít minimálně patnáct členů a maximálně jednapadesát členů. Počet 51 členů platí pouze pro městské shromáždění hlavního města Kosova, Prištiny.⁴³

Mandát členů městského shromáždění trvá čtyři roky, ale může být ukončen předčasně v několika specifických případech. Prvním důvodem pro předčasné ukončení mandátu je uplynutí tohoto čtyřletého období. Dalším možným důvodem je změna bydliště člena městského shromáždění. Mandát může být také ukončen, pokud člen podá rezignaci, kterou odevzdá starostovi obce. Nebo mandát končí, pokud je dotyčný člen odsouzen rozhodnutím

---

⁴¹ Ligji 03/L-072 për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, neni 9.

⁴² Udhëzimi Administrativ nr.3/2010 për Procedurën e Përfundimit të Mandatit të Kryetarit të Komunës, neni 3.1

⁴³ Udhëzimi Administrativ nr.02/2009 për Organizimin, Funksionimin dhe Bashkëpunimin e Komunave me Fshatrat, Vendbanimet dhe Lagjet Urbane, neni 4.

soudního orgánu k trestu odnětí svobody na dobu delší než šest měsíců. Pokud se neúčastní schůzí městského shromáždění po dobu tří po sobě jdoucích měsíců bez uvedení důvodu.⁴⁴

Po tom, co členové obecního zastupitelstva obdrží svůj mandát od Ústřední volební komise (CEC), skládají přísahu následovně: "Přisahám (nebo slavnostně prohlašuji), že budu plnit se ctí, věrností, bez předsudků a s vědomím a v souladu se zákonem povinnosti a vykonávat oprávnění jako člen obecního zastupitelstva obce _____, tak, aby byly zajištěny podmínky pro klidný život pro všechny." Členové obecního zastupitelstva, kteří do měsíce od certifikace výsledků CEC nepodepíší svůj mandát nebo nepřijmou přísahu, přestávají být členy obecního zastupitelstva. Pokud jde o úřední jazyky, mělo by být objasněno, že úředním jazykem ve všech obcích je albánština. V případě, že konkrétní komunita tvoří 5 % obyvatelstva v obci, je úředním jazykem této obce jazyk této komunity. Turečtina, bosenština a romština mají status úředních jazyků na úrovni obce nebo budou na jakékoli úrovni oficiálně používány. Například v obci Prizren je úředním jazykem na místní úrovni turečtina.⁴⁵

Zákon o místní samosprávě stanoví, že počet členů obecního zastupitelstva musí odpovídat počtu občanů v příslušné obci. Pro obce s různým počtem obyvatel je stanoven následující počet členů zastupitelstva: Obce s až 10 000 občany mají zastupitelstvo složené z 15 členů. V obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 20 000 je zastupitelstvo tvořeno 19 členy. Obce s obyvatelstvem mezi 20 001 a 30 000 mají zastupitelstvo s 21 členy. Pro obce s populací od 30 001 do 50 000 je stanoveno zastupitelstvo s 27 členy. Obce s počtem občanů od 50 001 do 70 000 mají 31 členů zastupitelstva. V případě obcí s obyvatelstvem od 70 001 do 100 000 je počet členů zastupitelstva 35. Obce s více než 100 000 obyvateli mají zastupitelstvo složené ze 41 členů. Zvláštní případ představuje město Priština, jehož zastupitelstvo se skládá z 51 členů.⁴⁶

---

⁴⁴ Udhëzimi Administrativ nr.02/2009 për Organizimin, Funksionimin dhe Bashkëpunimin e Komunave me Fshatrat, Vendbanimet dhe Lagjet Urbane, neni 4.

⁴⁵ Propozimi gjithëpërfshirës për zgjidhjen e statusit të Kosovës 26 Mars 2007, Aneksi III, neni 7.2.1.

⁴⁶ Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 22.

2.4 Politický systém na komunální úrovni v Severní Makedonii

V Republice Makedonie probíhají volby starostů ve Správních jednotkách místní samosprávy (SJMS) podle zásady většinového hlasování, zatímco výběr členů rady ve Správních jednotkách místní samosprávy probíhá podle modelu proporcionálního zastoupení. Volby starostů a členů rady se konají současně ve všech obcích každé čtyři roky v první polovině října. Předseda shromáždění vypisuje nové volby vhodným aktem zveřejněným v Úředním věstníku Severní Makedonie a doba od vyhlášení voleb do dne voleb by neměla přesáhnout 90 nebo klesnout pod 70 dní. Starostové jsou voleni modelem většinového hlasování. Kandidát, který získá většinu hlasů v prvním kole, je jmenován starostou, pokud se účastní alespoň třetina zapsaných voličů ve volebním seznamu pro danou správní jednotku místní samosprávy. Pokud žádný z kandidátů nespĺňuje potřebné podmínky, volby se opakují ve druhém kole pro dva kandidáty s největším počtem hlasů. Pokud se voleb zúčastní pouze jeden kandidát, ale nepodaří se mu získat potřebnou většinu, postup hlasování se opakuje. Druhé kolo hlasování se koná 14 dní po skončení prvního kola. Ve druhém kole je kandidát s většinou hlasů jmenován starostou.⁴⁷

Pro volbu členů rady ve SJMS se používá model proporcionálního zastoupení a pro rozdělování mandátů se používá D'Hondtova metoda. Podle této formule se celkový počet hlasů odevzdaných pro navržené kandidátní seznamy nejprve dělí 1, poté 2, poté 3... až po počet křesel, která mají být přidělena pro daný volební obvod. Distribuční čísla jsou seřazena podle velikosti a nejvyšší distribuční čísla jsou brána v úvahu při přidělování křesel v radě. Jednomu kandidátnímu seznamu jsou přidělena stejná křesla v radě, jako je nejvyšší distribuční číslo z těch, která jsou brána v úvahu.⁴⁸

Orgány, která provádějí volby, jsou Státní volební komise (SVC), Městské volební komise (MVK) a Volební komise města Skopje, volební výbory a volební výbory v diplomatických a konzulárních úřadech. Podle změn v Volebním zákoně předpokládaných Pržinskou dohodou, SVC sestává ze devíti členů zvolených shromážděním dvoutřetinovou většinou hlasů ze celkového počtu poslanců. Plní svou funkci s pětiletým mandátem a mohou být znovuzvoleni.

---

⁴⁷ Ústava Severní Makedonie, čl. 114

⁴⁸ Ústava Severní Makedonie, čl. 115

Členové SVC jsou voleni 30 dní před skončením aktuálního mandátu SVC. Šest členů SVC zastupuje politické strany shromáždění, a tři odborní členové jsou voleni z seznamu uchazečů prostřednictvím společného návrhu vedoucích a opozičních stran. Strana u moci s největším počtem poslanců navrhuje dva členy a druhá největší strana u moci navrhuje jednoho.⁴⁹

Opoziční strana s největším počtem poslanců navrhuje dva členy a druhá největší opoziční strana navrhuje jednoho. Předsedu a místopředsedu SVC volí shromáždění ze členů navržených společně stranami u moci a v opozici, přičemž oba musí pocházet z členů největší nemenšinové komunity. SVC jmenuje generálního tajemníka, který je odpovědný za odborný úřad a zodpovídá za administrativní, organizační a technické úkoly. S nedávnými změnami ze dne 11. září 2017 byl do Volebního zákona přidán nový článek, který zavazuje shromáždění k harmonizaci složení Státní volební komise s výsledky posledních parlamentních voleb, nejpozději 30 dní před dnem voleb.⁵⁰

SVC je zodpovědná za záznamy ve Volebním seznamu, kde jsou zapsáni všichni dospělí občané (starší 18 let) s trvalým bydlištěm na území Republiky Makedonie, včetně těch, kteří dočasně žijí v zahraničí a mají platný průkaz totožnosti nebo cestovní pas. Občané, jejichž právní způsobilost byla zrušena rozhodnutím soudu s právní mocí, nejsou zapsáni ve Volebním seznamu.⁵¹

Místní volební komise (MVK), které jsou zřízeny v každé obci, jsou zodpovědné za provádění voleb a monitorování práce volebních výborů na území, které spadá do jejich působnosti. Každá MVK se skládá z pěti členů, a to jednoho předsedy a čtyř dalších členů, z nichž každý má svého náměstka. Členové a jejich náměstci MVK jsou vysoce kvalifikovaní a zvolení zaměstnanci ze státní, veřejné a městské správy, přičemž každý získává mandát na pět let. Jejich výběr provádí SVC náhodným výběrem pomocí datových záznamů státních a městských správ, správy města Skopje a veřejné správy.⁵²

Složení volebních výborů je kombinací zaměstnanců ze státní, veřejné a městské správy (předseda, místopředseda, dva členové a jejich náměstci) a zástupců politických stran.

---

⁴⁹ Zákon o místní samosprávě, 2002, Republika Makedonie

⁵⁰ Zákon o místní samosprávě v Republice Makedonii, Skopje 1995, Článek 4, ustanovení 1.

⁵¹ KAS, IDSCS. The Republic of Macedonia's 2016 Parliamentary Elections Handbook. Second Updated Edition.

⁵² Tamtéž.

Opoziční strany, které získaly většinu hlasů ve posledních parlamentních volbách, každá navrhuje jednoho člena a jeho náměstka do výboru. Strany vládnoucí, které vyhrály poslední volby, také každá navrhuje jednoho člena a jeho náměstka do výboru. Doba mandátu členů volebního výboru je čtyři roky. Náhodný výběr členů volebního výboru (ze správy) provádí MVK a Volební komise města Skopje pro dané volební obvody podle právního aktu SVC.⁵³

V obcích s alespoň 20 % menšinovým obyvatelstvem se uplatňuje zásada rovnocenné a spravedlivé reprezentace při složení MVK a volebních výborů. Zákon nařizuje, aby každé pohlaví bylo zastoupeno alespoň 30 % členů volebních orgánů. Členové MVK a volebních výborů nemohou být vybráni nebo jmenováni státními úředníky ve vládě, shromáždění nebo zaměstnanci státní správy ombudsmana, ministerstev spravedlnosti, obrany, vnitra, sekretariátu pro legislativu, Státního statistického úřadu, Krizového řízení centrum, technických a odborných služeb správního soudu, SVC a Státní komise pro prevenci korupce (SKPK).⁵⁴

Volební orgány mohou přijímat rozhodnutí pouze v případě, že je během jednání přítomna většina členů. Chybějící členové MVK, Volební komise města Skopje a volebního výboru mohou být nahrazeni svými náměstky, kteří jsou také jmenováni SVC.⁵⁵

Kandidátem na starostu nebo člena rady může být každá osoba starší 18 let s právní způsobilostí. Osoby odsouzené k trestu odnětí svobody v délce 6 měsíců a více s právní mocí rozhodnutí soudu, jejichž trest ještě nezačal, nebo které odpykávají trest za spáchané zločiny, nemohou kandidovat na tyto pozice. Kromě těchto podmínek by měli kandidáti na starostu nebo člena rady udržovat trvalé bydliště ve Správní jednotce místní samosprávy, pro kterou kandidují. Na rozdíl od posledních místních voleb neexistovaly žádné další omezení pro tyto místní volby, která byla stanovena v zákoně o určení další podmínky pro zastávání veřejné funkce (také známém jako Zákon o lustraci), protože návrh byl mimo platnost.

Velikost rad v obcích je v rámci obecního zřízení stanovena podle počtu obyvatel. Obce s méně než 5 000 obyvateli zřizují rady složené z 9 členů. V obcích s počtem obyvatel mezi 5

---

⁵³ Článek 8-a Volebního zákona (upravený text) (Neoficiální verze připravená Expertní službou Státní volební komise) (Oficiální věstník Republiky Severní Makedonie č. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16 a 99/16).

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Tamtéž

001 a 10 000 jsou rady tvořeny 11 členy. Pro obce s obyvatelstvem mezi 10 001 a 20 000 je počet členů rad 15. Obce s počtem obyvatel mezi 20 001 a 40 000 mají rady složené z 19 členů. V obcích s 40 001 až 60 000 obyvateli jsou rady tvořeny 23 členy, zatímco obce s počtem obyvatel mezi 60 001 a 80 000 mají rady složené z 27 členů. Obce s obyvatelstvem mezi 80 001 a 100 000 jsou zastoupeny radami o 31 členech. Obce s více než 100 000 obyvateli mají rady složené z 33 členů. Jako specifický případ má Rada města Skopje 45 členů.

Právo navrhnout kandidátní seznamy pro radní a kandidáty na starosty má registrované politické strany, individuálně nebo jako součást koalic, stejně jako skupiny voličů. V závislosti na velikosti SJMS musí skupiny voličů shromáždit určitý počet podpisů: od 100 podpisů pro SJMS s méně než 10 000 obyvateli až po 450 pro SJMS s více než 100 001 obyvateli, zatímco pro město Skopje jsou potřeba 1 000 podpisů kandidáta na starostu.

Na kandidátním seznamu pro radní by měl být každý třetí postaven kandidát patřící do méně zastoupeného pohlaví. Seznamy kandidátů na starosty a členy rady jsou představeny MVK nejpozději 35 dní před konáním voleb. MVK by měla seznamy zveřejnit nejpozději 25 dní před volbami.

2.5 Stranický systém v Kosovu a Severní Makedonii

V Kosovu hraje klíčovou roli ve stranickém systému několik politických stran, které reprezentují různé etnické a politické zájmy. Mezi významné strany patří Srpska Lista, Demokratická Liga Kosova (LDK) a Demokratická Strana Kosova (PDK).

Srpska Lista, založená v roce 2010, je dominantní politickou silou srbské menšiny v Kosovu. Tato strana se zaměřuje na ochranu a autonomii srbské komunity, často získává významnou podporu ve srbských oblastech Kosova a je aktivní v lokálních vládách. Její politická agenda se věnuje zachování srbské kultury a jazyka a podporuje udržení silných vztahů se Srbskem.

Demokratická Liga Kosova (LDK), založená v roce 1989 jako odpověď na potlačení autonomie Kosova Slobodanem Miloševićem, se stala jednou z klíčových sil v kosovské politice. Strana prosazuje liberální demokracii a právní stát a je zastáncem evropské integrace Kosova. Za vedení charismatického Ibrahima Rugovy, známého jako "Gandhi Balkánu", LDK dlouhodobě podporovala nenásilný odpor proti srbské nadvládě a sehrála klíčovou roli v

procesu kosovské nezávislosti. V současnosti se LDK zaměřuje na ekonomický rozvoj, zlepšení životních podmínek a podporu multietnické společnosti.

Demokratická Strana Kosova (PDK), založená v roce 1999 z řad Kosovské osvobozené armády, je orientována na posílení nezávislosti a suverenity Kosova. Tato strana prosazuje nacionalistické a konzervativní politiky s důrazem na bezpečnost, hospodářský rozvoj a integraci Kosova do mezinárodních struktur. Přes kontroverze a obvinění z válečných zločinů si PDK udržuje silnou pozici v kosovské politice a v posledních letech se zaměřuje na reformy veřejné správy, zlepšení vztahů s EU a NATO a podporu práv etnických menšin v zemi.

V Severní Makedonii je stranický systém rovněž charakterizován několika klíčovými politickými subjekty, mezi které patří Demokratická unie pro integraci (DUI), VMRO-DPMNE, Hnutí BESA a Koalice AA/A.

Demokratická unie pro integraci (DUI), založená v roce 2002 bývalými zástupci Lidové osvobozené armády, se ideologicky profiluje jako středolevá strana. DUI se zaměřuje na prosazování práv Albánců a plnou implementaci Ohridského rámcového dohodnutí. Strana získala významný podíl hlasů mezi albánskými voliči v parlamentních volbách a stala se členem vlády, zastoupena největším počtem ministrů z albánské strany ve vládě Republiky Makedonie.

VMRO-DPMNE – Demokratická strana pro makedonskou národní jednotu, označovaná jako středopravicová strana v rámci křesťansko-demokratické ideologie, byla založena v roce 1990. Strana si zachovává křesťanské hodnoty a zaměřuje se na širší legitimitu jako strana občanské pravice. VMRO-DPMNE byla jednou z dvou největších stran od vyhlášení nezávislosti Makedonie, účastnila se většiny parlamentních a místních voleb a měla významnou roli ve vládě.

Hnutí BESA, založené v roce 2015, se zaměřuje na prosazování zájmů Albánců a boj proti korupci. Tato strana zdůrazňuje rovnost, spravedlnost, svobodu a blaho, přičemž poukazuje na asymetrické postavení státu vůči jeho obyvatelstvu. BESA se objevila v parlamentních volbách v roce 2016 a podporuje kandidáty v místních volbách.⁵⁶

---

⁵⁶ Odkazy k politickým stranám budou uvedeny v seznamu internetových zdrojů.

Koalice AA/A, spojení stran Hnutí za reformy DPA, Uniteti a NDP, byla založena v roce 2015. Koalice se soustředí na plnou rovnoprávnost Albánců v Makedonii a prosazuje albánštinu jako druhý úřední jazyk. Získala mandáty v parlamentu v roce 2016 a je součástí vládní koalice, podporuje kandidáty na starosty ve volbách.

3. Empirická část

Nyní se dostáváme k té zajímavější části a tou je výzkum samotný. Data v této kapitole jsem čerpal z těchto dvou portálů kqz-ks.org, což je kosovská databáze s výsledky komunálních voleb a data pro Severní Makedonii jsem čerpal z portálu sec.mk.

V Následujících kapitolách popíšu výsledky komunálních voleb v Kosovu a Severní Makedonii pro léta 2017 a 2021. Uvedu pro celkovou volební účast pro oba roky, následně volební účast v každé vybrané municipalitě, uvedu také, jaké strany vyhrávají, zda jsou to strany, které zastupují etnické menšiny, či nikoliv.

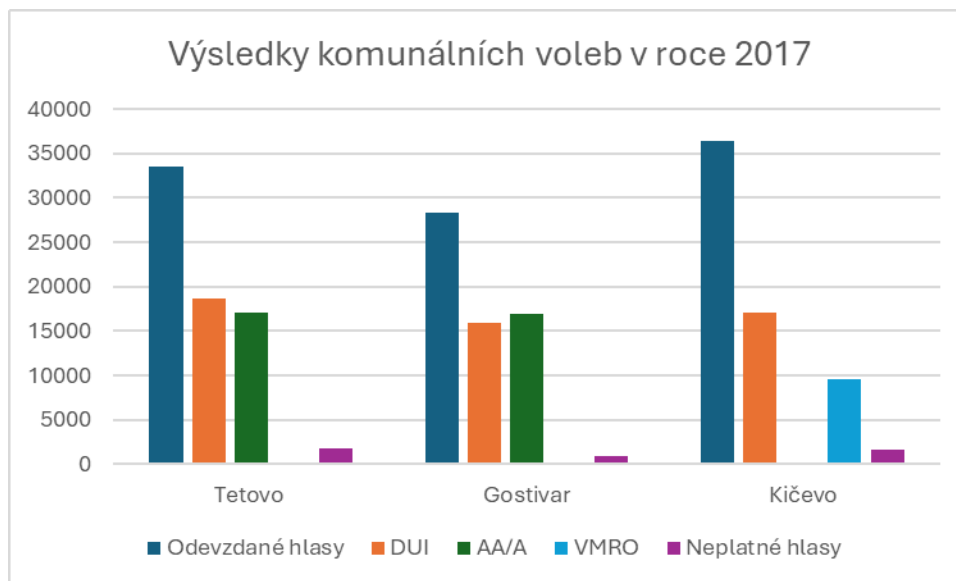
Předmětem tohoto výzkumu je najít jaké mají etnické menšiny volební specifika u

Město	Odevzdané hlasy	Volební účast (%)	DUI (hlasy)	AA/A (hlasy)	VMRO (hlasy)	Neplatné hlasy
Tetovo	36,470	44.57	18,136	17,113	-	1,697
Gostivar	33,756	42.39	15,955	16,920	-	883
Kičevo	28,334	56.03	17,116	-	9,563	1,679

Tabulka č.1 - 2017 výsledky komunálních voleb ve vybraných municipalitách Severní Makedonie, zdroj dat:SEC. "Lokalni Izbori 2017." State Election Commission of North Macedonia.

komunálních voleb. K vybraným třem municipalitám z obou zemí, jsem vybral tři další municipality, ve kterých je obyvatelstvo homogenní, nežije v nich tedy žádná etnická menšina, až na pár jednotek obyvatel. Dalším kritériem výběru byla velikost dalších municipalit, snažil jsem se držet co nejlíže velikostí dalších srovnávaných municipalit.

Budu hledat volební specifika na základě toho, jak jsou etnicky složené dané municipality. Prvním volebním specifíkem, které budu hledat, je etnické složení obyvatelstva srovnané s

Graf č.2 výsledky komunálních voleb ve vybraných municipalitách Severní Makedonie, zdroj dat: SEC. "Lokalni Izbori 2017." State Election Commission of North Macedonia.

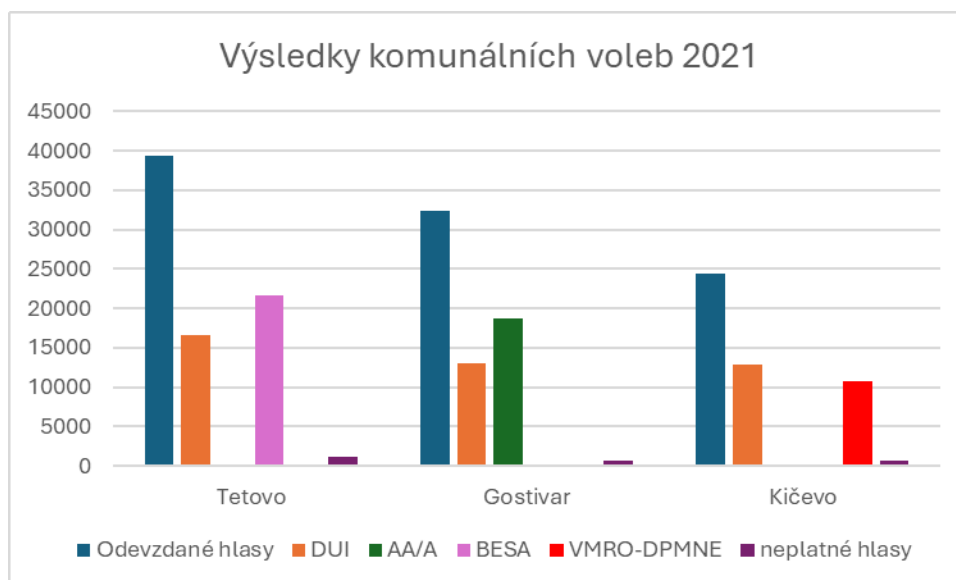
volebními výsledky v dané municipalitě. Dalším volebním specifikem bude srovnání volební účasti v zkoumaných municipalitách s volební participací na celostátní úrovni.

Jak jsem zmínil výše, čerpal jsem ze dvou portálů, kde jsou uloženy výsledky komunálních voleb. Předtím, než jsem se pustil do shromažďování dat, tak jsem nečekal, jak obtížné

Město	Odevzdané hlasy	Volební účast	DUI hlasy	BESA hlasy	AA/A hlasy	VMRO-DPMNE hlasy	Neplatné hlasy
Tetovo	39,365	46.01%	16,542	21,591	-	-	1,238
Gostivar	32,368	39.92%	12,982	-	18,685	-	698
Kičevo	24,358	48.11%	12,935	-	-	10,828	651

Tabulka č.2 - výsledky komunálních voleb v Severní Makedonii ve vybraných municipalitách 2021, zdroj dat: SEC. "Lokalni Izbori 2017." State Election Commission of North Macedonia.

v dnešní době bude extrahovat data z webu. Jelikož jde stále o rozvojové země, nedá se na tyto weby spolehnout, docházelo k neustálým výpadkům webů na několik dní/týdnů. Další překážkou byla jazyková bariéra. I přesto, že ovládám albánštinu, výsledky komunálních voleb byly zapsány azbukou (cyrilicí – označováno Srby) a terminologie používaná v těchto dokumentech byla nad mé dovednosti. Tento proces zabral příliš mnoho času.

Graf č.3 - výsledky komunálních voleb ve vybraných municipalitách Severní Makedonie, zdroj dat: SEC. "Lokalni Izbori 2021." State Election Commission of North Macedonia.

Na další problém jsem narazil při návštěvě makedonského portálu s výsledky, kde byl dostupný data set pouze pro rok 2021 a rok 2017 nebylo možné otevřít, protože nešlo navázat spojení se serverem v Makedonii. Proto jsem se rozhodl vyrazit na ambasádu Severní Makedonie, kde jsem požádal tehdejšího velvyslance, zda by byl schopen mi tyto data poskytnout. Byl jsem pozván na osobní schůzku, kde jsem od pana Sibinovskioho obdržel data potřebná pro výzkum a následně začal také fungovat portál, kde jsou dostupná data k roku 2017.

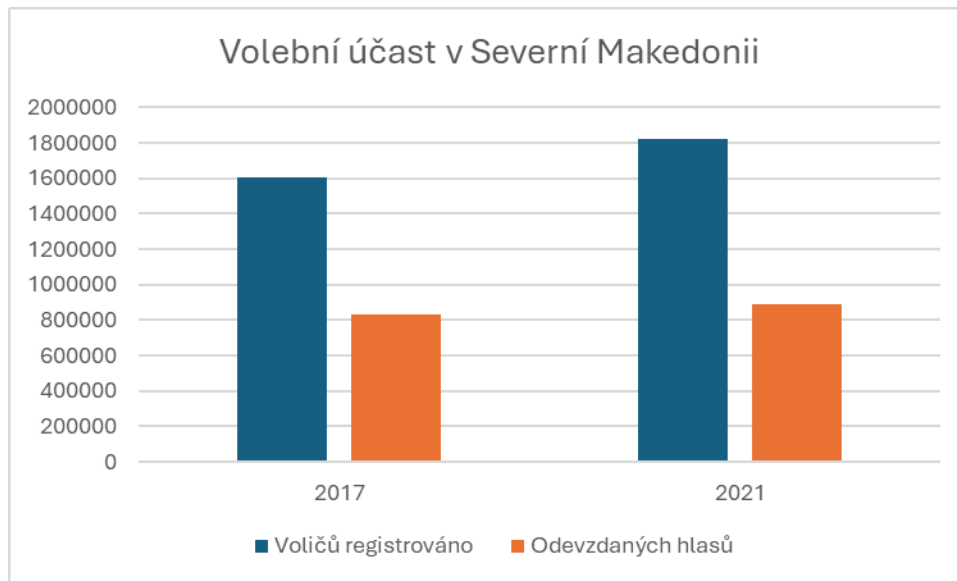
3.1 Volební účast v Severní Makedonii

V roce 2017 bylo registrováno ke komunálním volbám 1 605 770 voličů, přitom k volbám přišlo pouze 833 716, což je 51,92 %. V roce 2021 bylo registrováno 1 824 864 voličů, přičemž k urnám dorazilo 892 187 voličů, což je 48,89 % volební účasti.

Z grafu a dat vyplývá, že v Severní Makedonii přibyl celkový počet voličů, kteří se registrovali k volbám, a že bylo odevzdáno více hlasů, ovšem celkově se projevuje to, že dochází k celkovému poklesu zájmu o účasti na komunálních volbách o 3,03 %.

3.2. Výsledky komunálních voleb v roce 2017 a 2021 v Severní Makedonii

Výsledky komunálních voleb v těchto obdobích budou zaměřeny na tři vybrané municipality a těmi jsou Tetovo, Gostivar a Kičevo. V roce 2017 bylo v Tetovu registrováno 82 887 voličů,

Graf č.1 - srovnání volební participace u komunálních voleb v Severní Makedonii, zdroj dat: SEC. "Lokalni Izbori 2017." State Election Commission of North Macedonia. a SEC. "Lokalni Izbori 2021." State Election Commission of North Macedonia.

přičemž k urnám přišlo 36 470 voličů, volební účast byla 44,57 %. Gostivar měla registrovaných voličů 79 623, ale k urnám přišlo 33 756 obyvatel, celková volební účast byla 42,39 %. A ve třetí municipalitě Kičevo bylo registrovaných voličů 50 616 a volit dorazilo 28 334 voličů, zároveň v Kičevu byla nejvyšší volební účast v tomto období, a to 56,03 %.

V tomto volebním období zvítězily v Tetovu a Gostivaru pouze strany zastupující albánskou menšinu, těmito stranami jsou DUI a Koalice AA/A, výjimkou je Kičevo, kde se prosadila makedonská strana VMRO. Pro jednodušší vyobrazení roku 2017 byla vytvořena tabulka a graf. Pro jednodušší porozumění datům, jsou barevně odlišeny albánské strany červenou barvou a makedonské strany mají nádech žluté, inspirováno národní vlajkou.

Z komunálních voleb v roce 2017 vyplývá to, že v těchto municipalitách se pohybuje volební participace kolem 47,66 %. V Tetovu jasně vítězí albánská strana DUI s Koalicí AA/A, žádná strana, která by zastupovala Makedonce nezískala mandát pro svého zastupitele. Gostivar zažil to samé, kde zvítězily obě strany zastupující etnické Albánce. Jedinou výjimkou je Kičevo, kde je obyvatelstvo promíchané s místními Makedonci, kde se jim také povedlo získat 9 563 hlasů (33,72 %) pro stranu VMRO, ale s přehledem dominovala strana DUI zastupující opět etnické Albánce.

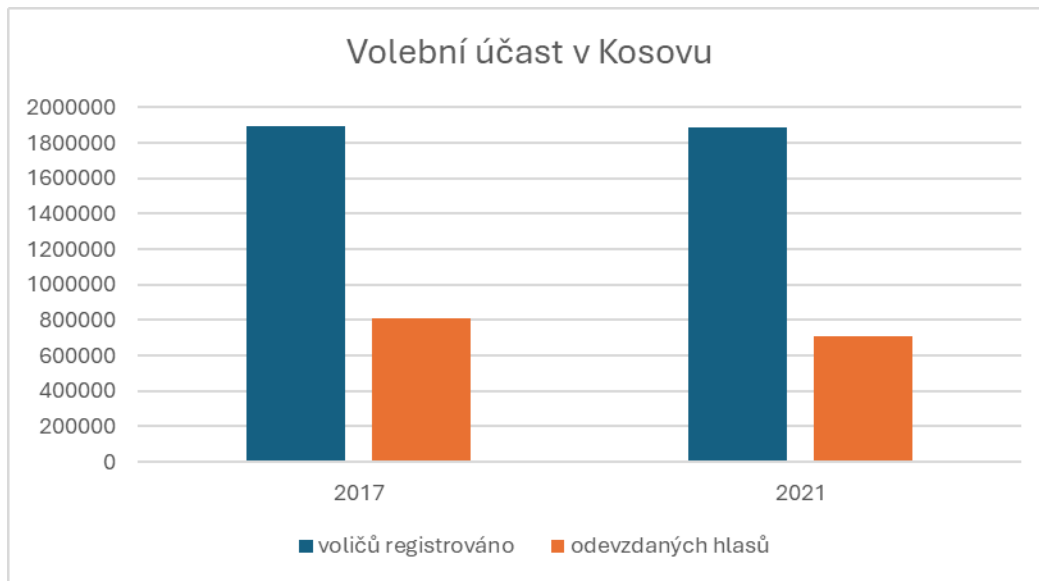
Nyní se přesuneme na rok 2021. Opět se zaměřím na stejné municipality jako pro rok 2017, k čemuž jsem také vytvořil tabulku a graf. Rovněž u této tabulky jsem barevně označil barvami, které strany zastupují kterou etnickou menšinu, červené zastupují etnické Albánce, žlutá místní Makedonce.

Z dat a grafu můžeme pozorovat, že v roce 2021 v Severní Makedonii došlo k pár změnám. Například to, že v Tetovu vyhrála strana BESA, jde ale ovšem o stranu, která taktéž zastupuje etnické Albánce, tudíž v této municipalitě vítězí albánská menšina. Další pozorovatelnou změnu vidíme v Kičevu, kde se umístila na druhém místě koalice VMRO-DPMNE. Strana DUI propadla u voličů ve všech municipalitách.

Z dat, které jsem shromáždil pro výzkum komunálních voleb v Severní Makedonii vyplývá řada věcí. V Tetovu dochází k pár změnám, při prvním pohledu na data je vidět, že volební participace mírně vzrostla o 1,54 %. Co se týče politických změn, tak je patrné, že v roce 2017 byla nejsilnější stranou DUI, kdy získala dohromady v těchto municipalitách 49,09% hlasů. Na druhém místě byla Koalice AA/A, která získala 46,32 %. Ve srovnání s rokem 2021 došlo k významné změně a tou je vzestup strany BESA, která v roce 2021 získala 54,84 % hlasů. Strana DUI ztratila značnou část podpory v roce 2021, kdy získala 42,02 % hlasů.

Gostivar zažívá pokles participace, už tak byla v roce 2017 poměrně nízká účast u komunálních voleb, a to pouze 42,39 % v roce 2017 a v roce 2021 poklesla volební účast na 39,92 %. Co se týče volebního trendu, tak v dat je patrné, že v prvním zkoumaném období Koalice AA/A získala více hlasů než DUI (52,12 % oproti 47,26 %). V druhém zkoumaném období se tento trend upevnil tím, že Koalice AA/A výrazně posílila na 57,73 % získaných hlasů, strana DUI oslabila na 40,11 %.

V Kičevu je patrný mírný pokles volební participace, kdy v roce 2017 byla volební účast 56,03 % a v roce 2021 byla volební účast 48,11 %. Dochází zde také k řadě změn, které se týkají politických stran. Albánská strana DUI obdržela v roce 2017 50,36 % hlasů. V té době s DUI soutěžila strana VMRO, která v tomto období získala 33,72 % hlasů, ovšem při dalších komunálních volbách strana VMRO spojuje síly s DPMNE, spolu získali 44,35 %.

Graf č.4 - změna volební účasti u komunálních voleb mezi lety 2017 a 2021, zdroj dat: KQZ. "Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në vitin 2017." Kosovo Central Election Commission.

Na závěr z těchto dat vyplývá, že ve všech municipalitách došlo ke změně, co se týče podílu hlasů mezi hlavními stranami. Zatímco DUI zaznamenala pokles podpory mezi etnickými Albánci, další strany jako Koalice AA/A a BESA posílily.

Při pohledu na celostátní vývoj makedonských komunálních voleb, tak ve většině municipalit, vyhrála v roce 2017 makedonská strana SDSM (Social Democratic Union of Macedonia), což je politická strana nacházející se na politickém spektru vlevo. SDSM vyhrála celkově v 58 z 80 municipalit. Druhé místo obhájila strana zastupující etnické Albánce DUI, která vyhrála v 10 municipalitách. V dalších 5 municipalitách vítězí strana VMRO-DPMNE, čtvrté místo obhájila Koalice AA/A se třemi municipalitami, dále BESA s jednou a DPA taktéž s jednou municipalitou.

Je tedy patrné, že v municipalitách, kde je obyvatelstvo složeno převážně etnickými Albánci, vyhrávají především strany zastupující etnické Albánce a v municipalitách, kde je obyvatelstvo pouze lehce proložené Albánci, tak vyhrávají strany místních Makedonců.

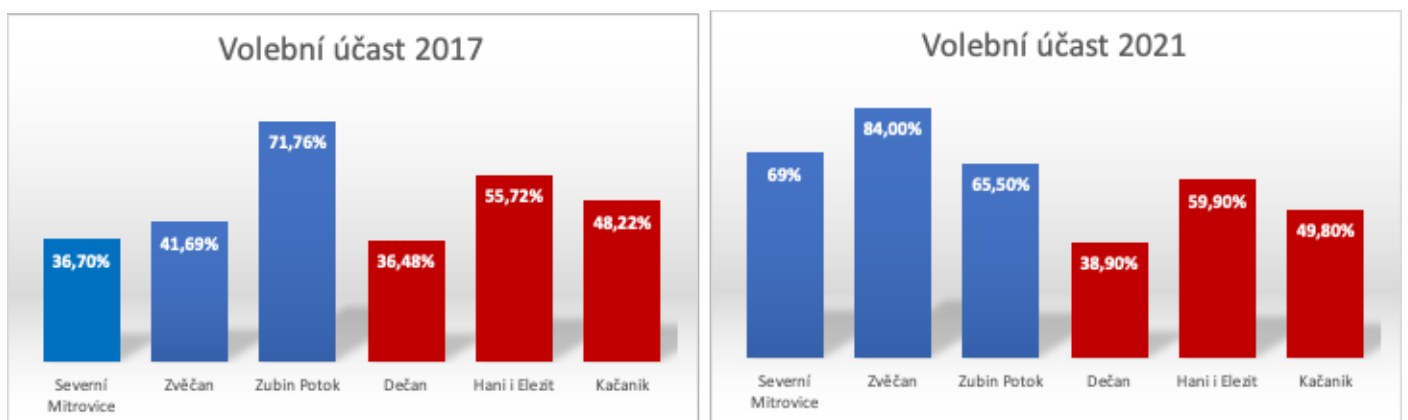
3.2. Volební účast v Kosovu

V Kosovu bylo v roce 2017 registrováno 1 890 952 voličů, přičemž k urnám dorazilo 811 650. Celková volební účast byla 44,1 %. V následujícím volebním roce bylo registrováno 1 885 448 voličů a svůj hlas přišlo odevzdat 712 669 voličů, což indikuje celkové oslabení

volební participace u komunálních voleb. Celková volební participace v roce 2021 byla 37,8%. Pro srovnání volební účasti jsem vytvořil graf na následující straně.

3.2 Výsledky komunálních voleb v Kosovu v letech 2017 a 2021

V této kapitole jsem se zaměřil na analýzu dat v šesti municipalitách, a to v Severní Mitrovici, Zvečan a Zubin Potoku, což jsou municipality, kde je obyvatelstvo složeno z většiny etnickými Srby. Dále se zaměříme na tři municipality, kde je obyvatelstvo homogenní (tzn. je tvořeno z téměř naprosté většiny Albánci). Těmito municipalitami jsou Dečan, Hani i Elezit a Kačanik.

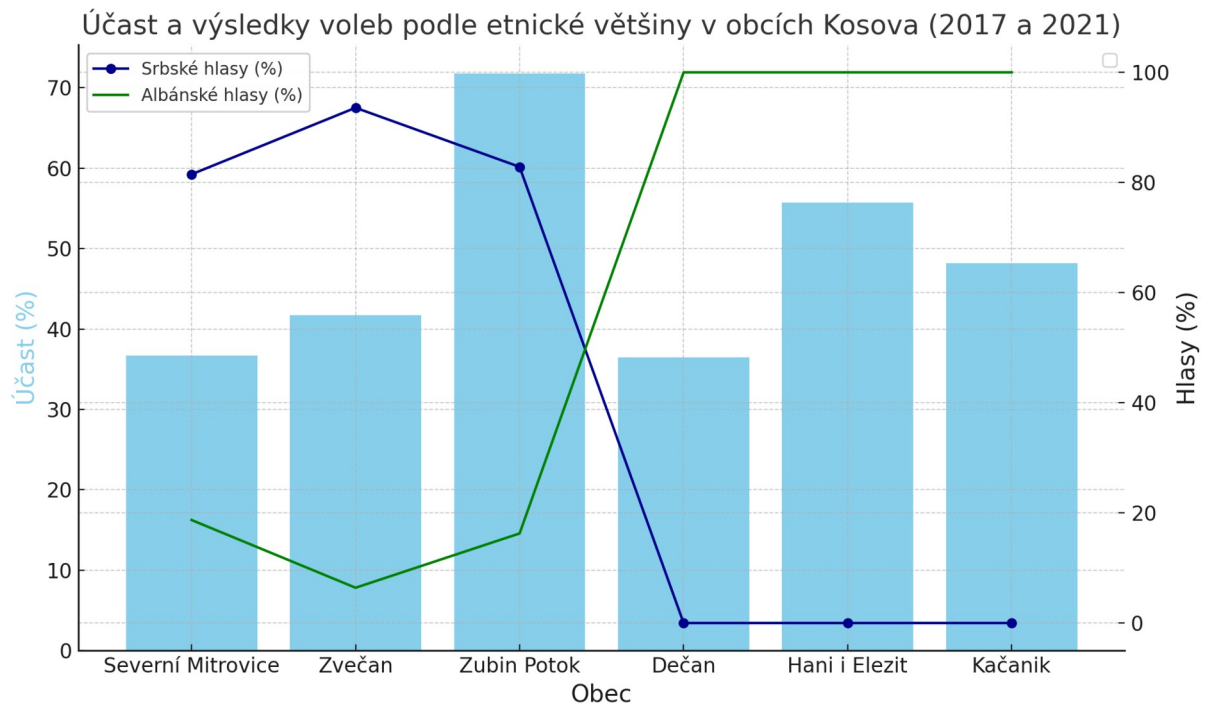
Graf č.5 - komparace volební účasti ve vybraných municipalitách Kosova 2017 a 2021 zdroj dat: KQZ. "Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në vitin 2017." Kosovo Central Election Commission. a KQZ. "Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në vitin 2021." Kosovo Central Election Commission.

Municipality, kterých obyvatelstvo je složeno Srby, v tomto případě první tři vybrané municipality, se nacházejí poblíž hranic se Srbskem, což také vysvětluje, takové zastoupení v těchto municipalitách.

Pro jednodušší rozlišení budou municipality, kde převažuje etnické obyvatelstvo Srbů označeno modře a municipality, kde je obyvatelstvo tvořeno Albánci bude označeno červeně.

Z grafů vyplývá, že se volební účast zvýšila v municipalitách, kde je obyvatelstvo složeno z většiny etnickými Srby, což by indikovalo, větší volební motivaci etnických Srbů, kdežto na druhou stranu, volební účast v Albánských municipalitách sice vzrostla, ale pouze o jednotky procent, kdežto u Srbských municipalitách, je volební účast téměř dvojnásobná.

V porovnání s celkovou volební účastí, kdy v roce 2017 byla celostátní volební účast u komunálních voleb 44,1 % a v roce 2021 se volební účast snížila na 37,8 %, i přesto, že volební participace v druhém volebním roku klesla, v Srbských municipalitách vzrostla. Z tohoto faktu může vyplývat, že etničtí Srbové mají větší zájem než Albánci se podílet na komunální politice.

Graf č.6 - účast a výsledky voleb podle rozdělení hlasů ve vybraných municipalitách zdroj dat: KQZ. "Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në vitin 2017." Kosovo Central Election Commission.

V Severní Mitrovici v roce 2017 byla kandidátní listina tvořena dohromady 9 samostatnými kandidáty, z čehož 7 politických stran byli Albánské politické strany, které získaly dohromady pouze 18,51 % hlasů. Na druhé straně získaly pouze dvě politické strany zastupující Srbskou etnickou menšinu zbylých 81,49 % hlasů.

V municipalitách, kde je obyvatelstvo tvořeno etnickými Srby jsou pouze dvě politické strany, které je zastupují, a v každé z těchto municipalit získaly od 60 % a více všech hlasů. V těchto municipalitách jsou také místní albánci, kteří jsou zde zastupováni několika politickými stranami, v roce 2017 bylo v každé z těchto municipalit až 6 stran albánských. Což poukazuje na to, že místní Albánci nejsou schopni se společně shodnout koho zvolit svým zástupcem v těchto municipalitách. Totéž se nám stává i v dalších municipalitách, které jsou z hlediska obyvatelstva homogenními. V Dečanu, Hani i Elezitu a Kačaniku nežijí kromě místních Albánců nikdo až na pár jednotek obyvatel z menšiny Bosny a Hercegoviny a pár Romů.

4. Závěr

Tato bakalářská práce představovala analýzu komunálních voleb v Kosovu a Severní Makedonii v letech 2017 a 2021. Toto téma jsem si vybral z toho důvodu, že jsem s tímto regionem spjatý. Velká část mé rodiny pochází z Kosova a část mé rodiny žije na území Severní Makedonie, obě země jsem během svého života navštívil tolikrát, že už ani nespočítám kolikrát.

Práci jsem strukturoval na dvě kapitoly, na teoretickou část a na empirickou. Teoretická část seznámila čtenáře s oběma zkoumanými zeměmi, k jejich historiím a jakým výzvám čelilo soužití etnických menšin v těchto zemích s místním obyvatelstvem. Tato kapitola také seznámila případného čtenáře s komunálními politickými systémy v Kosovu a Severní Makedonii a přiblížila stranický systém.

Další částí a tou významnější byla empirická část. V této kapitole jsem prováděl výzkum samotný. Data jsem shromažďoval během psaní práce, postupně. Shromažďování dat bylo poměrně velkou výzvou, jelikož v těchto zemích fungují statistické portály podle toho jak se cítí, takže prakticky nikdy. Kvůli tomuto trvalo shromáždění dat příliš dlouho. Po shromáždění dat jsem se pustil do analýzy výsledků, kterými jsem se dopátral k několika volebním specifikům, které jsou očividné z mé práce. V případě Kosova, jsme mohli sledovat lepší mobilizaci voličů v municipalitách se Srbskou majoritou. Kandidátní listiny byli také

složeny v zajímavém poměru, v případě Severní Mitrovice, kde i složení obyvatelstva činilo poměr zhruba 80 na 20, kdy 80 % kandidátní listiny tvořili albánské strany a 20 % Srbské strany.

Tuto práci považuju jako začátek své cesty, kterou je porozumět místní samosprávě a komunálním volbám na Balkánu. V mém případném dalším studiu bych se velmi rád zaměřil opět na komunální politiku.

5. Zdroje

Literatura

Seřazené zdroje abecedně jsou:

1. Halili, Z. (2018). State Building Challenges and the European Integration Process: The Kosovo Case. *Eastern European Journal of Regional Studies*, 4(2), 4–17.
2. Judah, T. (2008). *Kosovo: What Everyone Needs to Know?* Oxford; New York: Oxford University Press.
3. Koinova, M. (2013). *Ethnonationalist conflict in postcommunist states: varieties of governance in Bulgaria, Macedonia, and Kosovo*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
4. PELIKÁN, Jan-HAVLÍKOVÁ, Lubomíra-TEJCHMAN, Miroslav. *Dějiny Srbska*. Praha, 2005, str. 474.
5. Pirjevec, J.: *Jugoslávie 1918–1992. Vznik, vývoj a rozpad Karadjordjevičovy a Titovy Jugoslávie*. Nakladatelství Argo, Praha 2000, ISBN 80-7203-277-1
6. Rosůlek, Přemysl. *Albánci a Makedonská republika (1991–2014)*. Praha: Libri, 2015, str. 77.
7. Rosůlek, Přemysl: *Albanians in the republic of Macedonia (1991-2001) Could the attempt to create a Multiethnic Society Succeed?*, in: *Perspectives* 17/2001.
8. RYCHLÍK, Jan – KOUBA, Miroslav. *Dějiny Makedonie*. Praha, 2003, str. 187.
9. ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie-Srbsko-Kosovo: Kosovská otázka ve 20.století*. Brno, 2011, str. 96-97.
10. Weitz, R. (2011). *War and Governance: International Security in a Changing WorldOrder** Santa Barbara: Praeger.

Internetové prameny:

1. Center for Strategic & International Studies. (2021). Kosovo | 2021 Elections. Dostupné z: <https://www.csis.org/programs/europe-russia-and-eurasia-program/projects/european-election-watch/2021-elections/kosovo>
2. Encyclopædia Britannica. (n.d.). Democratic Party of Kosovo. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Democratic-Party-of-Kosovo>
3. European Party Monitor - KU Leuven. (n.d.). Democratic League of Kosovo. Dostupné z: <https://soc.kuleuven.be/io/english/european-party-monitor/kosovo/LDK>
4. KoSSev. (n.d.). Kosovo Serb political landscape: Srpska Lista. Dostupné z: <https://kossev.info/kosovo-serb-political-landscape-srpska-lista/>
5. KQZ. Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në vitin 2017. Kosovo Central Election Commission. Dostupné z: <https://kqz-ks.org/zgjedhjet/zgjedhjet-per-kuvende-komunale/zgjedhjet-per-kuvende-komunale-2017/>
6. KQZ. Zgjedhjet për Kuvendin Komunal në vitin 2021. Kosovo Central Election Commission. Dostupné z: <https://kqz-ks.org/zgjedhjet/zgjedhjet-per-kuvende-komunale/zgjedhjet-per-kuvende-komunale-2021/>
7. SEC. Lokalni Izbori 2017. State Election Commission of North Macedonia. Dostupné z: <https://www.sec.mk/lokalni-izbori-2017/>
8. SEC. Lokalni Izbori 2021. State Election Commission of North Macedonia. Dostupné z: <https://www.sec.mk/lokalni-izbori-2021/>

Listiny a zákony:

1. Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 5 (2).
2. Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 4.1
3. Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 9 dhe Ligji Nr.02/L-37 për Përdorimin e Gjuhëve, neni 12 dhe 13
4. Ligji Nr.03/L-072 për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, neni 4.
5. Ligji Nr.03/L-072 për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, neni 7.2.
6. Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 22.
7. Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, neni 56.
8. Udhëzimi Administrativ nr.02/2009 për Organizimin, Funkcionimin dhe Bashkëpunimin e Komunave me Fshatrat, Vendbanimet dhe Lagjet Urbane, neni 4.
9. Propozimi gjithëpërfshirës për zgjidhjen e statusit të Kosovës 26 Mars 2007, Aneksi III, neni 7.2.1.

Internetové zdroje:

1. <https://kk.rks-gov.net/decan/qyteti/numri-i-banoreve/>
2. <https://kk.rks-gov.net/kline/qyteti/numri-i-banoreve/>
3. <https://kk.rks-gov.net/mitrovicceeveriut/qyteti/numri-i-banoreve/>
4. <https://kk.rks-gov.net/skenderaj/qyteti/numri-i-banoreve/>
5. <https://kk.rks-gov.net/zubinpotok/qyteti/numri-i-banoreve/>
6. <https://kk.rks-gov.net/zvecan/qyteti/numri-i-banoreve/>
7. <https://lidhjademokratike.org/historiku-i-lidhjes-demokratike-te-kosoves/>
8. <https://pdk.info/statuti>
9. https://www.citypopulation.de/en/northmacedonia/admin/jugozapaden/705__ki%C4%8Devo/
10. https://www.citypopulation.de/en/northmacedonia/admin/polo%C5%A1ki/503__gostivar/
11. https://www.citypopulation.de/en/northmacedonia/admin/polo%C5%A1ki/507__tetovo/
12. https://www.citypopulation.de/en/northmacedonia/jugozapaden/jugozapaden/410365__ohrid/
13. <https://www.kiselavoda.gov.mk/index.php/2012-11-07-15-14-05/2012-11-07-15-46-44>
14. <https://www.sobranie.mk/democratic-union-for-integration-16-en.nspix>
15. <https://www.sobranie.mk/movement-besa-16-en.nspix>
16. <https://www.sobranie.mk/political-parties-details.nspix?param=e6ea7456-7580-467e-904b-a4e9225f31f8>
17. <https://www.vetevendosje.org/statuti/>
18. <https://vmro-dpmne.org.mk>
19. <http://srpskalista.net/o-nama/>

